

Kwestionariusz

b. „Tagiernika” u przymusowych ~~WSTĘPIE~~ pracy u Ł. S. R. R.
1. Dane osobiste: wachm. zar. Rowbuć Piotr, podoficer zar.,
ur. u 1899, żonaty.

2. Metody badania i torturowania u okresie śledztwa.

Byłem aresztowany przez władze N. K. D. u hitler,
u dniu 14. VI. 1941 i przewieziony ^{zostawem} autem do N. kielejki,
gdzie wstawiono mnie do wagonu towarowego wraz z in-
nymi aresztowanymi, dokąd pod siłą eskorty N. K.
D. zamierzono mnie do Starobicksha. Tutaj spisano
ze mnie życiorys, oraz odebrało innym wartościowe przed-
mioty. Stąd 24. VI. 41 po załadunku do wagonu prze-
transportowany zostałem do obozu pracy u południowym
Uralu.

6. Życie u przymusowych szbach pracy, organizacja obozów
i normy pracy.

a) Miejsce i teren. Ob. Świdrińsk, rejon. Sosna, tajga,
u. Gary, 1-Lagpunkt, 10-tego oddzielenia, 47 kwartał.
Tajga, moczary, z b. wielką ilością komarów i muszek,
dotychczas kęszących u porze letniej i jesiennej.

b) Warunki mieszkaniowe. Mieszkałem u baraku drewnia-
nym, spodem u przycy bez ścianek i kocy, przykry-
wając się skórą, b. często przemoczony odzieżą roboczą.
Mieszkało u nim przeszło 400 osób. Utrzymanie fatalne.
Poczu tu było wsty, głód.

c) Odżywianie. Pręcigłnie otrzymywałem 400 g chleba razowego.
Zupa z rary drewna, sporządzane z łoci Kapusty
i drożdży, nieoczyszczonych ziemniaków. Zupa była
bez soli. Często podawano mi zupę z rozpuszczoną
mąką, niekwaszoną i prawie wodnistą.

d) Warunki pracy. Pracowałem u kopalni, u śniegu ogrom-
nym, pod czas temperatury - 50°, u okresie ulewnym

dekokcji, wśród roztopić wirusowych. Odcinek drogi do
miejsca pracy wynosił do 1 km w jedną stronę. A czasie
tym funkcjonariusze ochrony strzelali, strasząc nas, aby-
my tylko maszerowali przódzej. Równocześnie przywali
przekleństwa z treści antyfaszowskiej, antyreligijnej. A czasie
7-ego miesięcznej pracy w Tagrech nie miałem żad-
nego dnia odpoczynku.

c) Praca. Oto kilka przykładów: 1) ścięcie drzew
z pnia, popiółowanie i złożenie 4-8 m³ oraz odra-
banienie gałęzi i ułożenie w stosy, 2) ścięcie brzoź
z pnia, zdjęcie kory, popiółowanie na karaski metrowe,
z porządkowaniem grubszych i złożenie w metry -
norma 2,5 m³;

d) Jedzenie. Pielisny nie otrzymać zupełnie. Początkowo
chodziłem ze własnej; następnie otrzymałem zniszczoną
kurtkę zatorą oraz spodnie zatorę, w stanie ogromnego
zniszczenia. Na nogach nosiłem, czuniec / uskie, gumowe
trzewiki, z zatorowymi cholewkami, do których wlewała
by woda w czasie roztopów; deszczów, gdzie kopywał się
zimną porą śnieg i topniał w wodę. Poza tym otrzyma-
łem trzewiki z kory brzożowej.

e) Skład tagierników. Bardzo różny pod względem naro-
dowości. Byli tu i. zw. przestępcy polityczni. Prócz Pola-
ków znajdowali się Litwini, Estończycy, Żydzi. A Tagrze
tym byli - b. wojewoda białostocki; niemiecki, Jaszczot, prof.
Univ. Stefana Batorówego w Litwie, Kaszkowski, major dypl-
mowany. Nagórny oraz 8 byłych ministrów litewskich i wielu
funkcjonariuszy litewskich (policjanci). Trzynaście osób przebywa-
jących w tym obozie wynosiła 888.

f) Warunki higieniczno-sanitarne. Baraki trudne, pluchowe,
mszy, szczury. Lekarzami byli Polacy i Litwini. Odczuwał się
ogromny brak lekarstw. Zwiolenia otrzymali wyłącznie po

przekroczeniu granicy + 38°.

- g) Czas pracy. W lecie pracowałem od 6⁰⁰ do 20⁰⁰, z godzienną przerwą obiadową, a zimą od 6⁰⁰ do 18⁰⁰. Po rozpoczęciu wojny rosyjsko-niemieckiej ilość pozostała niewykonana, położono jednak nacisk na ilość wykonanej pracy.
- h) Rozrywki i życie kulturalne. - Brak radia, z gazet trudno było otrzymać również "Prawdy" i "Izwiestij".
- i) Łączność z krajem. Nysypanie korespondencji było zakazane.
- j) Stosunek władz nadzorujących do Polaków. Nieprzychylny. W zwrotach, skierowanych do nas, znajdowały się wyzniska: "faszyści", "krąg nerwów", poturb obywateli tacy do naszego narodu, obtykające i poniżające godność człowieka.
- k) Wynagrodzenie. W ciągu całego okresu pracy otrzymywałem 21 rubli.
- l) Propaganda komunistyczna. Nie istniała.
- T) Śmiertelność w obozach. W okresie mojego pobytu t.j. przez 7 miesięcy zmarło 650 osób z powodu chorób, a przede wszystkim z wycieńczenia.

69/

J. Rostkowski